

KÁRPÁTI LAPOK

A Magyarországi Kárpát Egyesület
hivatalos lapja

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

A Kárpát–Koszorú Nemzetközi Túramozgalom

Variációk egy témára

Amíg az expedíció tart, kiemelten kezelünk minden azzal kapcsolatos híradást, élménybeszámolót. Az aktualitás megtartása érdekében, megnövelt oldalszámmal jelentkezünk. Így már hegyjáróink egy teljes hónapjáról tudunk beszámolni.

Az első hét megpróbáltatásairól, legutóbbi lapszámunkban Csima Mihály, az expedíció krónikása számolt be. Ugyanezen időszakról most Kedves Annamária (EKE Marosvásárhely) osztja meg velünk élményeit. További három héttel megtoldva pedig a vezető, Mályi József.

A közölt írások igazi emberi érzésekkel telítettek, ugyanakkor a sorok között olvasva, szakmai útmutatásokkal is szolgálnak.

Variációk egy témára a 2. oldalon.

„Bakancsos csőcselék”

Az idézett kifejezéssel az államosításokat követően megalakult, Turistaházakat Kezelő Vállalat illetve a természetjárókat. Napjainkban azokra mondhatjuk, akik eltulajdonítják, szándékosan megrongálják, tönkre teszik a turisták, a turistaság értékeit, rontják a tisztességes természetszeretők megítélését.

Nem kívánom az esztelen rongálók esztelen tevékenységének társadalmi, politikai, gazdasági okait kutatni. Pedig a felsoroltakban rejlik e gyalázat méregfoga, aminek kihúzásával talán a vandalizmus mértéke jelentősen visszaszorítható lenne. A teljesség igénye nélkül, felsorolok néhány, – talán tipikus esetet, aminek ismeretében értékeink megvédése, a védekezés eredményesebbé tehető.

Írásunk a 16. oldalon kezdődik.

Kalandos első hét

Óriási élmény volt az első hét. Amilyen szépen, nyugodtan, előírászerűen indult, mindenki azt hitte, laza, kellemes kis kirándulás lesz. Az időjárás viszont olyan próbák elé állított, hogy minden erőnket összeszedve is alig tudtuk legyőzni őket.

Orsovától Herkulesfürdőig még nagy csapattal sétáltunk, onnan viszont már csak tizennyolcan folytattuk utunkat, mely egyre kevésbé volt sétának nevezhető.

A herkulesfürdői (már ki tudja hányadik) búcsúzkodás után nem a jelzett úton, hanem egy látszólag jó irányba vivő patakmederben indultunk. Ahhoz, hogy a turistaösvényre felkerüljünk, egy iszonyúan meredek, törmelékes, bozotos, sziklás részen kellett keresztülverekedjünk magunkat. Kapaszkodtunk, csúsztunk, gördítettük a köveket, de valahogy csak kikecmeregtünk a csapdából. Megvolt a bemelegítő.

Egy ideig haladtunk a jelzés mentén, viszont miután elhagytuk a Vánturatoare vízcsését, eltévedtünk. Kis zűrzavar meg bolyongás után visszatértünk a helyes útra, de hamarosan harmadszor is elvétettük az irányt. Ráadásul egyik túratársunkról kiderült, hogy nem bírja hátizsákját.

Lelkesen bíztattuk, bátorítottuk, ahelyett, hogy már a Ciclovete csúcsról hagytuk volna visszafordulni. Akkor még nem sejtettük, milyen nagy lemaradást fog okozni az ő felkészületlensége. Másnap, mikor már korán reggel más kellett cipelje zsákját, néhány órás kínlás után visszakisérték az első lakott településig.

Így maradtunk tizenheten, és a szinte ismeretlen emberekből lassacskán kezdett egy nagyon jó csapat kialakulni. Szükség is volt rá, mert már második este elkezdődtek a problémák. Ahogy lement a nap, egyre erősebben fújt a szél, s egész éjjel megállás nélkül rázta a sátrat. Harmadnap kialvatlanul indultunk abban reménykedve, hogy majd csak eláll ez az iszonyú szél. De nem így történt. Sőt egyre vadabb és vadabb lett, csak nagyon nehezen tudtunk haladni. Sorra hagytuk el a Csernahegység kisebb-nagyobb csúcsait, szinte sehol se álltunk meg, mielőbb ki akartunk kerülni e szeles zóná-

ból. Nagyon fárasztó volt a széllal való küzdelem. Anélkül is elég megerőltető lett volna a hatalmas hátizsákokkal való kapaszkodás felfele a hegyen, így viszont minden erőnket igénybe vette.

Többórás küzdelem után a Dobrii-csúcsonál leereszkedtünk egy völgybe, abban a reményben, hogy éjszakára menedéket találunk az ott lévő esztenában. De a házban méteres hó fogadott, kénytelenek voltunk újra sátorból hallgatni a szelet. Sőt, hogy még jobb legyen, eleredt az eső is. Szinte egész éjjel esett és reggelre se akart elállni, ezért kénytelenek voltunk egy pihenőnapot tartani. Csak nagyon későre szállt fel a gerincet borító köd, de jobb lett volna akkor továbbindulni, mert negyedik reggel ugyanúgy tejben úszott minden.

Átérv a Godján hegységbe a köd és hófoltok mellé a nyakunkba zúduló víz is társult. Kezdtett egyre nehezebb lenni a tájékozódás, hangulatunk is romlott a szakadó esőben. Mire a Godján-csúcsra értünk lassacskán mindenkinek elment az életkedve, csak vacogtunk és bolyongtunk utat keresve a nagy ködben. Szinte semmit se lehetett látni, még GPS-szel is nehezen ment a tájékozódás. Azt gondoltam ennél rosszabb már nem is lehet, de sajnos tévedtem. Egyre nagyobb volt a hórétteg, kezdtünk átázni, átfázni, már megálltunk volna, de vizes hóra hova húzzuk fel a gerincen sátrainkat?

Végül találtunk egy védettebb helyet, ahol letáboroztunk s forró levestel vigasztaltuk magunkat. De nem tartott sokáig örömmünk, mert az éjszakai szélhez havazás társult, beázott több sátor, a vizes ruhák mellé átnedvesedett hálósák is fokozta szenvedésünket. Reggel a köd és hűscentis friss hó ellenére elindultunk, nem is sejtve, mibe fogunk keveredni. Nehezen ment a tájékozódás, újra elkezdett havazni és erősödött a szél, lassacskán mindenkinek elege volt már az egészből. Ahogy értünk ki a Godján hegységből, egyre cudarabb volt az idő, a havazást apró jégkristályok tömege váltotta fel, melyet iszonyú erővel fújt szembe a szél. Alig tudtunk megállni lábunkon, hol lecsapott a földre, hol meg felkapott a tomboló szél. Hihetetlen vihar volt, kezdett túlélőtúra jellege lenni az egésznek. Minden egyes lépésért meg kellett harcolni, egyre gyakrabban álltunk meg összeszedni maradék erőnket. De tudtuk, muszáj továbbmenni, le kell jutnunk a gerincről, ha török - ha szakad, különben ott fagyunk meg. Órákon keresztül másztunk, meneteltünk e rettenetes szélben, mely annyira megerősödött, arra kellett vigyázni, nehogy valakit lesodorjon a szikláról. A küzdelem összekovácsolt bennünket, olyanok voltunk már, mint egy nagy család. Kölcsönösen segítettek, biztattak egymást, hisz annyira ki voltunk szolgáltatva a dühöngő természet erőinek, össze kellett fogjunk.

Senki se panaszkodott (pedig lett volna mire), mindenki jött rendületlenül, közös erővel kerestük az utat.

Estére csodák-csodája, kitisztult. Mintha egy mesebeli tündér tüntette volna el a csúnya nagy felhőket - nem is jött, hogy higyjünk szemeinknek. Végre megláttuk a ködből kiemelkedő csodaszép hegycsúcsokat, a lemenni készülő nap szinte vakító fénnel borított be mindent. Felérve a Paltina-csúcsra, teljes pompájában mutatkozott meg előttünk a Kis-Retyezát, Vulkán-, Mehádiai- és Cserna-hegység, csak úgy ragyogtak a szikrázó napsütésben. Mintha kárpótolni akart volna a természet a sok szenvedésért, fantasztikus látvány, felemelő érzés volt.

Kedves Annamária,
EKE Marosvásárhely

Déli-Kárpátok

Mehádiai-hegység—Godján-hegység—
Reteyzát-hegység—Páring-hegység—
Lotru-hegység

2004. május 1-től—május 16-ig

2004. április 30-án Orsován megnyitó és ünnepélyes indítás.

Május 1. Indulás Orsováról, létszám 30 fő. Útvonal: **Orsova-Herkulesfürdő**, a Mehádia gerincén. Szép és jó idő volt. A társaságot kisbusz szállította vissza az orsovai szállásra, két fordulóval. A busz sofőrje, Merkl Antal is végigment az első szakaszon. Az első két hét történései a Csernától kezdve

Május 2. **Herkulesfürdőtől** már nagy hátizsákkal vágtunk neki a Kárpátok főgerincének. Ez az első rész egyben a leghosszabb szakasz két „csatlakozási pont” között. Tizenhét emberrel indultunk el. A busz felvitt a Gura Vaii kőhidáig.

Onnan patakmeder mentén vezető utat követtünk, amíg az be nem zárult. Meredek oldalon kapaszkodtunk ki a piros kereszt turistajelzés útjára. Vigyázni kell a patakmedrekre, mert a Csernán csapdát jelentenek. Fölfele meredek sziklafalak állnak őrt, lefele ereszkedve bezuhanhatunk 30-60 m-es szakadékokba. Ajánlott a kitaposott (turista) utakat követni, ami itt nem olyan egyszerű dolog, hiszen a 15-20 éves hiányos jelzéseket nehéz megtalálni.

A gerincet elérve rátaláltunk a függőleges piros csíkra. Kiegészítésképpen a megyei „H” határjelzés segített a tájékozódásban. Nagyon nehéz volt követni az utat, a **Cserna** varázslatos őserdő. Tágolt oldalai komoly tájolóást, térkép- és útkövetést igényelnek. A bozót- és dzsungelharc után, a nap végén kiértünk egy szép legelőre. A társaságban jó volt a hangulat. Néhányan azonnal vízért mentek, mások táborfüzetet raktak. Egy fiú, aki úgy nézett ki mintha hegymászó sportbolt kirakata lett volna, kissé lassú volt. Társai segítették, hogy lépést tarthasson a csapattal. Velünk volt három lány is, ők panaszkodás, lemaradozás nélkül tartották velünk az iramot.

Másnap a legelőket és gerincet követve kikapaszkodtunk egy **1300 m-es csúcsra** (talán vf. Priliana, 1364 m). A lassú fiút alig győztük várni. Krisztián többször visszament hozzá hogy a hátizsákját átveve segítse őt. (Krisztián előresietett, a saját zsákját lerakta, visszament a fiúhoz, a fiú zsákját átvette, újra fölmászott a csúcsra. Vártuk a fiút is, ha már a zsákja megérkezett.) De a fiú még így is lassúbb volt mindenkinél. Még a pásztorok legelőit nem hagytuk el ezért úgy határoztunk, hogy a barátunkat visszaküldjük Herkulesfürdőre. Az egész társaságot lassítja, később komoly veszélyt is jelenthet. Bölöni Sándor csíkszeredai társunk kísérte le a pásztorokhoz.

Elintézte barátunknak, hogy kocsival vigyék le a városba. Amint a fiú dolgát elrendezte, visszatért a csapathoz. Veszítettünk egy fél napot.

Éles gerincen másztunk tovább. Kis mértékben hasonlított a Királykő csipkéihez. A tábor gerincélen ütöttük fel, közepes erősségű szélben. Másnap alaposan beöltözve dacoltunk a 80-100-110 km/órás széllal. Rossz időt jósoltak, nagy esőzéssel. A köd és a szél már megérkezett, az eső még várt a

sorára. Fokozatosan emelkedtünk a **vf. Dobrii 1928 m** magasságába. Jelzést nagyon ritkán találtunk. Estére beereszkedtünk 230 m-t a völgybe, ahol nagyon rossz állapotú esztenát találtunk. A patak két oldalán sátoroztunk, egy csapat az esztenában rakott fészket. A bentlévő havat szétlapátoltuk, és arra lett felállítva a „parancsnoki sátor”. Jól tettük, hogy a gerincről lejöttünk, mert éjjel nagy vihar kerekedett, még vilámlott is. Bölöni Sanyi és Krisztián Ratiu a gerincen táboroztak, féltettük is őket.

Reggelre kelve nagy esőre ébredtünk. Továbbindulásra nem gondoltunk, társasági életet éltünk. Meglátogattuk egymás sátrait, beszélgettünk, naplót írtunk. Délutánra javult valamelyest az idő, ezért gyorsan tábor bontottunk és ismét fölmentünk a **Dobrii csúcsa** alatti nyeregbe, amely elválasztja a Csernát a Godján-hegységtől. Nyerünk 250 m szintet, de nem mentünk tovább. Alvás 1775 m-en a **Cracu Malichi nyeregben**.

Május 6-a reggelre a barométer tovább emelkedett (40 m-t) ami drasztikus időromlást jelent. Viszonylag jó időnk volt,

még a napot is látni lehetett. Alig hittem a műszernek. Amint elindultunk a **Godján-csúcs** felé, betakart a köd. Alaposan figyelniünk kellett a térképet, a tájólót és a gerinc hajlását. Ahogy a csúcsot elértük, a látótávolság 10-15 m-re csökkent. Az eső is rákezdett, néha ónos eső, havas eső váltotta egymást. Szürkületi sötétben próbáltuk megtalálni azt a tovaftató gerincet, amit 1995-ben az Első Kárpát-Koszorú expedíció hasonló körülmények között nem talált meg. Keresgélés közben néhány túr társban megingott a vezetőkhöz vetett bizalom. A köd, a szél, az eső, a morgás köben átázva, átfázva GPS segítségével próbáltunk a koordináta-hálós térképünkre pozíciót rajzolni. Bölöni Sanyi jól felkészült az útra. Az ő apró észrevételeivel és a technika segítségével sikerült megtalálnunk a lefutó „vízválasztó” gerincet. A társaság „morgói” nem hitték el, hogy most sikerült. Hosszú órákon keresztül lovagoltunk a hullámozó gerincélen. Emlékeinkben egy szelíden hullámozó, széleshátú gerinc képe élt. Ezzel szemben mindig csak felfele másztunk egy keskeny élen.

Térképeinket ronggyá áztatta az eső. Nagy köd volt. Csodáltam magamban a társaságot, hogy ebben az ítéletidőben milyen derekasan helytáll. Nekem jutott az a megasztelő feladat, hogy a ködfüggőnyön túl megsejtssem a helyes irányt. Nagyon halványan sejtettem is a következőes térképvizsgálat és a tájolóhasználat segítségével.

Bizony nehezen álltam ellen azon kísértéseknek, mikor egy-egy oldalgerincre mutattak túratársaim: „azon kellene haladni”. Végül sikerült elérnünk a **Morariu nyergét**. Ott azonnal tábort állítottunk. Kemény nap volt. A lányok is jól viselték.

Május 7-én reggelre 10-15 cm hó esett. A köd bevigyorgott a sátrainkba, mint kárörvendő, nemkívánt vendég. Ilyen időben jólesik az alvás, a naplózás vagy a kártyázás. Ezzel szemben azon kellett gondolkodnom, hogy hogyan és merre menjünk tovább. Egyik-másik társunk teljesen átázott, még a hálósájkjuk is, néhánynak pedig a szabadságideje fogyott erősen. Tovább kell indulni! A köd, az eső és az erős szél ellenére.

A csapat megértette ezt a visszás helyzetet, 11 órakor továbbálltunk.

Következetes tájolóással és Bölönyi Sanyi állandó háttérkiigazításaival a nagy köd ellenére is szinte normális túrasebességgel haladtunk. A **Galbena** (2126 m) környékén vakoskodtunk egy keveset, de végül ráálltunk a keskeny gerincútra. Haladásunkat nagyban nehezítette, hogy a szél 120-130 km/órás lökésekkel taszigált. Alig kaptunk levegőt. Már attól tartottunk, hogy le kell ereszkednünk egy völgybe, mikor a következő nyeregben szinte megszűnt a szél.

Szapura lépésekkel haladtunk a **vf. Paltina** (2152 m) felé. Azt jelentette, hogy átértünk a Cserna völgy és a Nyugati Zsil vízválasztóján. A **Zsil-völgyébe** leereszkedve Petrozsényt hamar elérhetjük. A Paltina csúcán az égháború megszűnt. Örömmel nyugtáztam, hogy a társaink nemcsak ködöt, rossz időt láttak, de egy csipetnyit is kaptak-láttak a szép Godján, Mehádia csodálatos zöld világából, és a Kis-Retyezát csoportjából, ahol a Jorgovánkő mészkősziklái szürkéltek.

A **petrozsényi** katolikus plébánián, szálláshelyünkön, nagyon jól éreztük magunkat.

Az idő reményteljes volt, amikor Bogya Zoli felvitte a 9 fős, továbbhaladó csapatot a Parâng felvonó menti turistaházához. A május 10-i Parâng-i továbbindulásnál ismét köd fogadott. Ismét azokat az égi jelenségeket tapasztalhattuk, mint a Godjánban. Sűrű ködben botorkáltunk a jól követhető **Parâng-gerincen**. Nyáron sétálóutcának tűnt, most minden lépésünkre oda kellett figyelniük. Rendszeres térképolvasással és tájolóssal jól haladtunk.

A Parâng-ot elhagyva a **Mohorul** (2339 m) előtt egy kicsit elbizonytalanodtunk, de a csúcstól végülis megtaláltuk. A csúcsról még jó iramban ereszkedtünk, de a **“Királyok útját”** nem találtuk meg a **Iezer-nyeregben** (2055 m). Mivel már este nyolc óra volt nem kísérleteztünk tovább. A ránk ásító méredek sziklás letörések miatt mindenképpen ajánlatos volt megállnunk.

Másnap, május 11, reggelre a szél is telehordott hóval. Hátizsákjainkat a külső sátorrészben teljesen betemette. Szomorú látvány volt, és még szomorúbb volt a tudat, hogy ebben az ítéletidőben innen is tovább kell mennünk. Egy pillanatra szétszaladtak a felhők. Sanyi, Szilágyi Bandi azonnal megnézték és sítókkal kijelölték a további utat, amitől nem voltunk csak 50 m-re. A **“Királyok útját”** elérve a Parâng dolga elrendeződött. Szabad utunkra engedett a heg. Estére elértük a Lotru turistaházat.

Szépen fejlődik a ház, a vendégszeretet rovására. A Lotruba vezető piros kereszt elágazása közelében táboroztunk le, a patak partján, paradicsomi környezetben.

Május 12-én reggel indultunk a **Lotru** 60-70 km hosszú gerincét bejárni. Valamikor, nem is régen, két nyugati turista indult fel a Lotru-ra az általunk kiszemelt piros kereszttel jelzett úton. Kis idő múlva visszatértek mert nem tudták a jelzést követni, ugyanis nem volt több, csak egy, a **“bejáraton”**. Mi, akik már megszoktuk, hogy nem a jelzést kell keresni hanem az irányba futó utakat, hamar kijutottunk a főgerincre. Most viszonylag jó időnk volt, messzire elláttunk. Sorra rátaláltunk a régi, fűvel benőtt határkövekre. Jelzés nem volt, a határkövek és az elhagyott lövészárkok erősítették bennünk a lelket, hogy a kijelölt **“vízválasztón”** vagyunk még.

A mai napon sokat haladtunk, sokat is láttunk. Ajándék volt ez a nap és ünnep is, hiszen Juhász Gábor túratársunk születésnapját ünnepelhettük. A tábor a gerincen állítottuk fel, borokafenyő tisztáson. Reggelre 60 m-t **“emelkedtünk”**, vagyis a légnyomás drasztikusan csökkent. Ez annak a jele, hogy visszatér a nagyon rossz idő. Alaposan felöltöztünk, beöltöztünk. Minden vízálló ruhát felvettünk hogy ne ázzunk el nagyon. Néhány órás menetelés után az eső győzött. Vizes ruháink alá bújva, nyirkos, hideg ujjainal már bőrrünk csiklandozta kárörvendő vigyorral.

A **Stâna Buceciul de Jos** (1617 m) nyeregben találtunk egy szétesőfélben levő esztenát. Házon belüli nyílt tűznél próbáltuk a vizes ruháinkat szárítani, csekély eredménnyel. A pásztorzállást zuhogó esőben hagytuk magunk mögött. Csodák csodájára hamarosan turistajelzéseket kaptunk. Kék és piros függőleges csíkokat. Ennek ellenére eltévedtünk. A jelzések 2-3 km-ként voltak megerősítve. Addig vaktában ballagtunk a feláztatott, nehéz gépek által szétrombolt erdei utakon. Az eső esett, mintha fizettek volna neki. Mi pedig viseltük sorunkat. Betértünk a **Lotrioara völgybe**, onnan ereszkedtünk le az **Olt-szorosba**.

Engi Lajos, a túra völgycsapatának tagja, az ATTA cég egyik tulajdonosa, a nagy túránk támogatója már várt minket. Tábort állítottunk egy kis erdészeti kaliba udvarán. A kilenc tagú csapatból 5-en hazamentek, még Vámos Laci is, a főszervező. Nagyon fájt a többször megműtött térde.

A maradék négyfős csapathoz csatlakozott egy nagybányai hegymászó, Csíki Árpád és egy makói (Magyarország) magashegyjáró, Martonosi Péter. Így a Fogarasi-havasokba 6-an indulunk el, remélve hogy az idő megjavul végre, bár a barométer 50 m szintemelkedést jelzett, vagyis ismét esőre kell számítanunk.

Lotru – a kilenc tagú társaság:

Szilágyi András

Laczkó Árpád

Vámos László

Bölöni Sándor

Juhász Gábor

Mocsári László

Krisztián Ratiu

Mályi József

Polgár Lajos

Szilágyi András, Laczkó Árpád, Vámos László, Bölöni Sándor és Juhász Gábor az Olt-szorostól hazaindultak.

Fogarasi-havasok—Királykő— Bodzaforduló

2004. május 17-től— június 4-ig

A Fogarasi túrara hatan maradtunk. Május 17-én kellett továbbindulnunk annak ellenére, hogy a barométerünk alapos időromlást jelzett. Viccelődve azt mondtam: „Ha lenne egy pakli rómi kártyánk, inkább itt maradnánk.” Kártyánk nem volt, reménységünk annál több, hiszen láttuk a Napot. **Lázáretnél** keltünk át az Olton, egy kis vashídon. Jelzés nélküli hegylábon kapaszkodtunk fel, keresve a Fogaras főgerincét. Volt nálunk számtalan szép és jó térkép, de mindegyik kihagyta a Lotru és a Fogarasbéli Tatár-csúcs közötti hat kilométernyi részt. Térkép és útjelzés nélkül, izgalmas feladat volt oldalsó gerinceken mindenfelé kanyarogni. Egy üres papírlapra meghosszabbítottam a Fogaras turista térképén található koordináta vonalakat. Folyamatos pozícióvétel segítségével, nagyjából követhető volt, hogy a főgerinchez képest merre járunk, közeledünk-e vagy távolodunk. Dél körül szemerkélni kezdett az eső, igazolva a barométerünk jóslatát. Később széllel megerősödve, alaposan elázta bennünket. Kora délután sátorba menekültünk, ismét teljesen átázva. Egy elhagyott, elpusztult esztenánál táboroztunk. A növényzet deréki ért.

Másnap szép időre ébredtünk. Délig szárítkoztunk. Egy nap késésbe kerültünk az amúgy is szigorú programunkhoz képest. Gyorsan száradó, szép szál erdőben alig látszó ösvényen botorkáltunk Keletre. Valamikor turistajelzés vezethetett erre, mert piros pontokat találtunk az úton, mely megbízhatóan vezetett a főgerinc felé. Délután „rámentünk a térképre”, elértük a **Fogaras főgerincét**. Célunk ezzel a résszel az volt, hogy utat keressünk és találjunk Lázárettől a Suru felé.

A Vöröstorony-szorostól jól követhetően feljön a piros kereszt. Olt-Felső-Sebestől már többször felmentem a Suru házhoz. A főgerinc-vonulat tekintetében mindkettő kitérő lett volna. Ahol a főgerincet elértük, magas sziklafalakat kellett kerülnünk jelzetlen, járatlan utakon. A **Tatár-csúcs** előtt ÉNY-ről megérkezett a piros-kereszt jelzés. Ettől kezdve a jól jelzett piros-csíkot követhettük. Hamarosan találtunk egy fából készült menedékkunyhót. Hatunknak kényelmes szállást adott. A hegyimentők nem tudtak róla. A jelekből ítélve pásztorszállítás (esztena) sem lehetett. Hogy ki építhette, nem tudjuk, de jól jött, vigyázzunk rá.

Május 19-én elhagyva a nagyszerű menedékkunyhót, a magasabb, kétezer méter feletti csúcsokat kívántuk megmászni. Sötét fellegek, sötét előrejelzések kíséretében kapaszkodtunk fel a **Suru csúcsára**. A szél megerősödött, a köd miatt 10-50 m-re csökkent a látótávolság. Ezt a képet már ismertük a Godjából, a Paríngból és a Lotruból. Mint a vakok, úgy bolyongtunk egyik kőtől a másikig, az egyik jelzőoszloptól a másik oszlopig. Találkoztunk prágai hegymászókkal, akik a Vöröstorony-szorostól mentek el a Bodislavu-ig. Ott a gerincmászás kísérletét feladva a nagy köd és a viszonylag nagy (friss) hó miatt, visszafordultak Vörös-torony felé, mi pedig mentünk tovább. Dacolva a széllel, köddel, kikapaszkoztunk a **Bodislavu csúcsára**, találoztunk a harmadik (nem várt) ismerősünkkel – a jégesóvel. Kezdetben millió tüvel szűrkalta az arcunkat, lábszárainkat, majd kissé vizesebb formában becsiklandozott a ruhánk alá is – mindenhoza. Eljutottunk az Avrig-tó fölötti nyeregbe, a **Ciortea nyergébe**. Vissza nem akarunk menekülni, előre vagy lefelé, a rossz látási viszonyok miatt, nem tudtunk menni. Ezért lesátraztunk a jelzőkaró közelében. Elhatároztuk, hogy a rossz időjárási körülmények miatt feladjuk a Fogarast.

Éjszaka nagy záporosót kaptunk, ami szerencsére nem tett kárt a sátorban.

A következő reggel javuló látási viszonyok mellett leereszkedtünk az **Avrig-tó**-hoz, onnan egy szép erdőn áthaladva a **Barcaci** turistaházhoz. Az idő, pimasz fintorral, szépen megjavult. Hatalmas szintet veszítve, alulról láthattuk, ha fenn lennénk a gerincen, akkor egy csodálatos Fogarast láthatnánk. Néhány óras száritkozás után eldöntöttük, hogy mégsem adjuk fel olyan könnyen. Átmentünk a régi határőr-hadi úton a **Negoj házhoz**, hogy másnap korán reggel újabb rohant indíthassunk a hegyre.

Gyönyörű reggelen kapaszkodtunk fel a Serbota-katlanba, onnan a Ciobanului hágóba. A hó nehéz és nagyon vizes volt.

Éjszaka nem fagyott, ezért már korán reggel is életveszélyes volt a katlanokat harántolni. Ketten visszafordultak a **Negoj házhoz**. Négyen folytattuk a mászást a **Negoj** hegy lábain bukdácsolva, fel a **Caltun**-katlanba a menedékkunyhóig. Szerettük volna megmászni a **Negoj**t, de az már túlzottan veszélyes lett volna. Egy hegymászó-iskolában így is elégtelen osztályzatot kaptunk volna azért, amit a **Caltun-katlanban** elkövettünk. Szerencsére nem sodort el egy lavina sem.

Később, a hegyimentőknél letagadtuk, hogy mit is csináltunk a vizes hóban, hogyan harántoltuk át a lavinaveszélyes oldalakat.

A **Caltun** menedékkunyhó jó állapotban van. Sajnos a turisták (hegymászók?) hátrahagyott szemete óriási hegyeket épít. Jó lenne megtanulnunk, hogy a saját szemünket nem elégséges a hegyen levő „kicsi rakás nagyot kíván” - dombra dobni, hanem azt bizony le kell vinnünk az első falu szemétgyűjtőjéig! A fenti turistaházaknál se hagyjuk, mert ott összegyűjtik (**Barcaci**), de a patakmederbe vagy a patak partján egy gödörbe dobják. Ha a szemetet fel tudtuk vinni a hegyre, akkor vigyük is le oda, ahonnan hoztuk. A természet gyönyörű élményekkel ajándékoz meg minket túráink során. Mi emberek, ha az ajándékot viszonzni akarjuk, akkor azt leginkább úgy tehetjük, ha csendben maradunk és magunk után a hegyekben semmit sem hagyunk. Óvjuk a megépített turistaházakat, turista ösvényeket!

A **Caltun** katlant ismét rossz időjárási körülmények között hagytuk el. Ködben, erős szélben indultunk el a **Bilea** felé. Az

éles gerincet jól lehetett követni, de vigyázni kellett, nehogy kicsúszunk. A **Doamnei** felől érkeztünk a **Bilea katlanba**. Már zuhogó esőben kerestük meg a hegyimentők házát. Hétféve lévén teli volt. A leégett menedékház helyén hegyiszálló épült. A szállás árait meg sem mertük kérdezni. A turistaszálló ajtaján hátizsákostól nem lehet belépni, olyan keskeny a bejárat. Az ajtó ugyan kétszárnyas, de a másik szárnyat csak nagy hókuszpókusszal lehet kinyitni.

Belépéskor egy elegáns étterem és elegáns vendégek fogadják a fáradt, piszkos hegymásztót, aki igyekszik azonnal olyan helyre jutni, ahol kisebb a disszonancia. Két ajtón túl, néhány lépcsővel lentebb, turisták által használható kis étkezdébe juthatunk, de csak az elegáns éttermen keresztül. Megvártuk, hogy az eső kissé lecsillapodjon, úgy indultunk le a kötélpálya alatt a vízesés (Bilea Cascada) felé. A **Transzfogarasi utat** a felső részeken még a hó tartotta fogságban. Helyenként komoly hegymászó tudásra volt szükség, a firnesedett, meredek hófalak keresztelésére. Lejjebb már tavaszodott. Az út mentén megtaláltuk az útépitők elhagyott szállás épületét, ott vertünk tábort. Éjjel ismét nagy eső volt. A ház ugyan beázott, de szokásom szerint az épületen belül is felállítottam sátrammat, így nem áztunk el. Másnap reggel, május 23-án, tovább indultunk a Transzfogarasi úton lefelé. Pár kilométer lett volna a lenti házig, ha megtaláljuk a rövidítéseket. Ám a vizes erdőben nem is igen kerestük az ösvényt. Az autóútra több tonnás kövek omlottak, amelyeket kerülgetnek a kocsik. Nagy munka lesz ezeket szétvétni és elszállítani. Talán a nyár néhány hete, hónapja elég-séges lesz arra, hogy az utakat megtisztítsák, hogy jövőre újra kezdjék a takarítást. Az út mentén rengeteg emléktáblát találunk, mely az 1977-es év nyarán folyó munkák áldozatainak állítanak emléket.

Cârțișoara faluban találkoztunk újra a völgycsapatunk, az ATTA cég egyik tulajdonosával, Bogyá Zolival.

Késő este érkezünk meg a **Plaiul Foi** turistaházhoz, illetve a közelében levő Hegyimentő-házhoz. Ott várt már bennünket Vámos Laci és Csima Mihály, akik a magyarországi kényszerpihenőről tértek vissza a csapathoz.

Alexandru Floricioiu, a volt hegyimentő-vezető jóvoltából és Engi Lajos közreműködésével nagyszerű szállásunk volt a házban. Bogyá Zoli sietett vissza Kolozsvárra, ezért a raktárból elhozott felszerelésünk rámolásával hamar végeztünk. Úgy gondoltuk, hogy miután elmegy a völgycsapat, a "szabadnapunkon" nagy pihenőt fogunk tartani.

Kora délután meglátogatta a csapatunkat a brassói EKE három tagja, – Nádudvary György, Soós Gábor elnök és Zakariás Antal, valamint Alexandru Floricioiu. Megterveztük a következő napok útvonalát a Királykőn keresztül, a Bucsecs tetején. Floricioiu semmit sem bízott a véletlenre. A Királykő kereszteléséhez egyik tanítványát, Ádám Árpádot adta mellénk vezetőnek. Mivel 1200 m-en már hó volt, Északon a Curmatura felé kerülve jutottunk el **Töröcsvárra** (Bran).

Gyönyörű volt a Királykő ezen része is a sárga jelzés mentén! Floricioiu kulturális táplálékról is gondoskodott, ugyanis ingyen meglátogathattuk a törcsvári kastélyt.

A Bucsecs átkeléséhez kilencünkhöz négy Bran-i hegyivezetőt – hegyimentőt kaptunk. Vezetőink abban a hiszemben éltek, hogy mi kemény, nehéz hegymászó utat (trasszét) szeretnénk mászni. Felvértezték magukat jégsákányokkal, hágóvasakkal, kötelekkel és eltökélt szándékkal, hogy minket akár a „Kék repedésen” is átvisznek. Mivel bőven volt időnk végigjárni a Bucsecs patkóját, inkább biztosabb, szelídebb útvonalat választottunk, mindenki megkönnyebbülésére. Vezetőink – Voicu Vlad, Maluşelu Sorin, Folosea Dorin és Babeş Cristinel – mindent megtettek annak érdekében, hogy ne legyen baj. A Bran-i hegyimentők jelenlegi vezetője, Baboc Florin, állandó rádiókapcsolatot tartott a csapattal. Szállást biztosítottak a saját hegyimentő házukban és elrendezték a szállásunkat az **Omul tetején** (2507 m) levő meteorológiai állomás épületében is.

A Bucsecs hegységet jó időben járhattuk végig. Floricioiu-nak és a Bran-i hegyivezetőinknek ezúton is szeretnénk megköszönni a szíves vendéglátást és a vezetést.

Az Omul tetején gyönyörű reggelre ébredtünk. Hideg volt, a hó keményre fagyott. A tervek szerint É-ra kellett volna menni a Malaesti völgyön leereszkedve Predeal felé. De bőven volt még időnk a megszabott időben a találkozási pontra elérni, ezért inkább a **Bucsecs-patkó** DK-i gerincén indultunk el a Babele felé, megtekinteni a szép konglomerátum képződményeket. Érdekes volt, hogy a térképen látható bucsecsi Szfinx fotó szerzőjével, Fazakas Feri túratársunkkal együtt készíthettünk újabb fotókat ugyanott. A tízfős túracapat fele a kötélkabint választotta a **Buşteni**-be való leereszkedésre (bölcsen). Öten, élünkön Kedves Pannival a Caraiman menedékház felé indultunk a kék-kereszt jelzésen. A nagyon meredek völgybe felülről belenézve nem láttam könnyűnek az utat, de a „lépés és fogás biztosan adódik majd” reménykedéssel belevágtam. Társaimmal óvatosan, néha drótokba, láncokba kapaszkodva ereszkedtünk le legalább 1300 m szintet. A többiek Buşteni-ben vártak ránk. Egy kis busszal bevitettük magunkat **Brassóba**, ahol Nádudvary György, Soós Gábor és Zakariás Antal vártak ránk. Náluk szálltunk meg aznap este.

Zakariás Antalnak már nem jutott szállóvendég, ezért ő az egész csapatot töltőtáboroztára hívta meg vacsorára. Nagyon jól esett ez a vendégszeretet, és az a kedvesség, amivel vendéglátóink fogadtak bennünket. Otthon, Magyarországon nem értik, hogy miért kell a Kárpátok főgerincét végigjárni, és ez az értetlenség bizony az expedíció hazai támogatottságában is megmutatkozik. Itt Erdélyben szállást és kosztot adnak, és a ruháinkat is kimosták ...

Szombaton a brassói EKE-sek hétfégi túrájukat, a mi tiszteletünkre, velünk közösen a **Nagykőhavasra** tették. Az állandóan változó társasággal a Hétteltrán keresztül felmentünk az újonnan átadott menedékházig, ahol a ház építésében oroszánrészt vállaló Kovács Attilát munka közben találtuk. Zakariás Antal dinamikus menetével elértük a Brassóba menő 5.40-es buszt. A brassóiakkal eltöltött közös túranap minden résztvevő számára emlékezetes maradt.

Zakariás Antal, a rutinos hegyvezető a következő öt napos utunkra is elkísért. Brassóban a vasútállomáson elbúcsúztunk szállásadóinktól, Nádudvary Györgytől és Soós Gábortól, akiknek nem tudjuk eléggé megköszönni segítségüket.

Predeal-tól kilencen indultunk el **Baiului felé**. Laczkó Árpád, Zakariás Antal, Fazakas Ferenc, Polgár Lajos, Mocsári László, Vámos László, Csima Mihály, Ratiu Krisztián és én. A városból nincs jel kifelé. Meredek aszfaltozott utat követtünk határig. Ott megtaláltuk a piros csíkot és a piros keresztet. A Susai menedékháznál nagy építkezések folynak. Létezik, hogy itt már a növekvő turizmus igényeinek kielégítésére rendezkednek be. Abból a kedves kis turistaházból, amit 1996-ban ismertem meg, már semmi sem látszik. Sok épületet emeltek azóta körülötte és az alapépületet is megnagyobbították. A piros-háromszögön rövidítettünk egy keveset.

A **Retevoiu**l (1585 m) alatt találtunk egy esztenát, mely turista kulcsosháznak is beillene. Pihenőidőnkben ért ott utol Imre István (Csíkszereda – Gentiana Természetjáró Egyesület). A jelzés csak a **Tótpál-havasig** volt jól követhető. Onnan éberem kellett figyelni, mert minduntalan el akartunk tévedni. Egykori lövészárkok, kirobbantott határkövek nyomai vezettek. Elérve a **Predelus-hágót**, ahol szép természeti

közegben jelenik meg az emberi elme azon nagyszerű találmánya, amelyet magasfeszültségű távvezetéknek neveznek. A völgyeket átívelő látványban gyönyörködve, a közelben felállítottuk

Baiului egyes számú táborunkat. Kellemes éjszakánk volt, keveset esett az eső, reggelre elállt, de a barométer további rossz időt jósolt. Induláshoz mindenki jól beöltözött. Turistajelzésnek nyoma sincs. Mivel a gerinc általában valamilyen határt jelöl ki, általában erdészeti jeleket találunk, melyek eléggé megbízhatóan vezetnek. A főgerincet mégis nehéz volt tartani. Sűrűn váltott irányt, ráadásul a csúcsokból kiágazó mellégerincek néha határozottabbak, magasabbak, mint a vízvázalasztó főgerinc. Ezt a részt turisták igen ritkán járhatják. Ahhoz, hogy az útvonalunkat tartani tudjuk, sűrűn kellett a GPS készülékünkkel pozíciót vennünk. Ez ismét nem volt egyszerű eset, mert fújt a szél, esett az eső és még köd is volt.

Néhányan egy nagy fóliát feszítettek a térképet fürkésző túravezetők fölé, hogy a papírlapok lehetőleg ne ázzanak el. Az igen körülményes tájékozódás és a rossz idő miatt alig haladtunk valamit. Már kora délután nagy kedvünk lett volna egy esztenába beköltözni. Találtunk is egyet, de tizünket nem fogadtak be érthető módon, hiszen a pásztoroknak is alig volt helyük.

Kevés idővel és két völgygel odébb a

Neagra (Fekete) völgy felső részében rátaláltunk egy „négy csillagos esztenára”. Látszott rajta a gondos-dolgos gazda kezén y o m a . Rendezett környezet, élelmiszer tárolására elkülönített,

földdel fedett raktár, külön WC. Az esztenába belépve volt egy nagy helyiség, ahol nyílt tüzet lehetett rakni. Papírra volt írva, hogy aki az esztenát igénybe veszi, égő tüzet ne hagyjon maga után. Volt még egy konyhaszerű kisebb helyiség is és egy belső szoba emeletes ágyakkal.

Nagyon jól jött ez a szállás, mert a ruháinkat kicsavartuk és megszárihattuk. Bizony annyira átfáztunk, átáztunk, hogy többen hálószákokba menekülve próbáltunk felmelegedni. A társasági hangulat vidám volt.

Másnap reggelre sokat javult az idő. A még vizes ruháinkat, hálószákjainkat kitergettük száradni. Laczkó Árpi feldeítő útra indult. Hamarosan jelentette, hogy a völgy felől lovas karaván érkezik.

Egy pásztor, népes társasággal, most költözik fel a hegyekbe. Azt hittük, hogy éppen hozzánk tartanak. Betolakodóként egy kicsit féltünk egy esetleges nemetszés nyilvánítástól, de úgy tűnik, főleg volt az aggodalom, mert amikor felértünk hozzánk, békésen köszöntek, majd továbbballagtak a hegyi szekérúton, egy ismeretlen eszténa felé. Mi is gyorsan összeszedelőzködünk. Kikapaszzkodunk a Fekete-völgyből a **Bobul Mare** (1732 m) gerincére. Most jó időnk volt, messze el lehetett látni. Az a kanyar, amely most NY-K-i irányból Északra fordult, ténylegesen a Déli-Kárpátok végét jelentette, hiszen ezután utunk lényegében É felé vezetett. Láttuk a Csukást, mely egyre közeledett. Láttunk távoli hegyeket is, ahol már jártunk: Királykő, Bucsecs, Nagykőhavas. A Fogarast is látni véltük. Dél körül elértük a **Barátosi-hágót** (Pasul Bratocea–1272 m), ahol pihenőt tartottunk.

Mindenki tisztelettudó mértékletességgel falatozott, még néhány napig be kell osztani a hátunkon cipelt elemőzsiánkat. A hágóban eltöltött pihenő után 600-700 m emelkedő várt ránk. Elértük a **Csukást**. Szép mezőkön, nagy emelkedőkön kapaszkodtunk lendületesen fölfelé. Az időnk fogyott, a távolság a kiszemelt táborhelyig, alig. Két fűrgelábú társunk, Polgár Lajos és Laczkó Árpai jól kilépvé megjárta a Csukás-csúcst (1954 m), mire mi megérkeztünk a **Tigailor-hágóba**. Onnan a fő vízválasztót rendíthetetlenül követve leereszkedtünk a **Tesla nyergébe**. Ott, az elpusztult Tesla esztenánál állítottuk fel sátrainkat.

Sajnos nem volt szerencsés döntés kijönni a Csukásból. Kihagytuk a belső szép túrát, mely az érdekes, nagy és formás kövek mentén vezet É-ra. A vízválasztót követve a Tesla, a **Dong-havas** (1502 m), a **Kelemen-tő gerinc** útvonalon nehezen tudtuk járni, jelzetlen utakon az irányt tartani.

Többször sűrű őserdőben kellett utat találnunk. Kárpótlásul egy esztenánál alaposan jóllakhattunk ordával. A pásztor még útravaló sajtot is adott. Az Egres-patak mentén beereszkedtünk a Bodza (Buzau) völgyébe. Elmentünk **Bodzafor-dulóig** (Întorsura Buzaului). Onnan busszal utaztunk Krasznára, a Dukrét Lajos Háromszéki EKE Osztály elnöke által megrendelt szállásunkra.

Mályi József
Kraszna, 2004. június 4.

„Bakancsos csőcselék”

avagy az eszetlen rongálók

A szétvert pad, falfirka, kivert lámpaüvegek, mocskos, büdös aluljáró a városlakót már nem különösebben izgatja. Akár tetszik akár nem, ilyen és hasonló jelenségekkel, ebben az értékcsökkent világunkban együtt kell élni. Sajnos e káros városi magatartásforma nem kíméli a természetjáró területét sem. Bemutatóul néhány szomorú eset.

Az egri katolikusok szép hagyománya, a Húsvét előtti keresztút a közeli Nagy-Eged-hegy tetejére. A lelkes hívek kb. 6 km-es gyalogúton az 536 méter magas hegytetőre felcipelnek egy nehéz, gyalulatlan fakeresztet. Előbb-utóbb a kereszt, a csurdítók szalonnáját melegíti.

De mit vétettek azok az igényes és időjárásálló kivitelben, drága pénzért elkészített és kihelyezett útbaigazító, ismeretterjesztő táblák, melyek a turistautak, tanösvények látogatóit segíti, oktatja? Különösen a könnyebben megközelíthető tanösvények mentén láttam sok sérült, illetve teljesen elpusztított darabot. Csak az emlékezet, illetve a megmaradt oszlop vagy a fakeret jelzi, hiányzik onnan valami. A pótlásra nincsen pénz.

Lapunkban többször említésre került a *menedékház építés, tatarozás* szép hagyománya, tagtársaink áldozatos anyagi és munkavállalása. Öröm hallani, amikor egy újabb ház felújításáról, átadásáról kapunk hírt. Folyamatban van az egriek Őr-kőnél lévő, a volt munkásháznak az átalakítása, rendbetétele.

Ez úton *gratulálunk* erdélyi barátainknak az általuk, *Nagykőhavason felépített* és 2004. május 15-én felavatott *menedékház*ához.

Igen ám, de a címbeni emberek megkeserítik az örömünket. Az Erdélyi Gyopár 2003. 6. számában, a nevét szerényen elhallgatató kiváló cikkíró az „EKE menedékház a Nagykőhavason” írásában említi, hogy az építkezés téli felfüggesztésének idején, – a megtett óvintézkedések ellenére (ablakok betéglázása, ajtó lezárása, hétvégi őrzés), többször is *feltörték* az 1630 m magasan fekvő házat. Vajon hány-szor törik fel az immáron elkészült és felszereltet? Csak remélni merem, hogy egyszer sem, de biztonsággal nem állíthatom.

Szűkebb hazában sem jobb a helyzet. Az alkalmi szálláskereső, – nagy károkat okozva, kíméletlenül törik fel a turisták által használt házakat. A bemutatásra kerülő példákat a Bükk-hegység Felső-tárkány felől megközelíthető részén, legutóbbi rövid túráim útvonalán találtam.

Stimecz-ház

Ez egy trükkös zárszerkezet. Eltakarta csavar és kettő lakat. A gyenge pontja az ajtófélfánál volt. Talán egy kisbaltával nyithatták.

Csodálatos környezetben a kék szalag jelzés mentén, időszakosan közlekedő keskenynyomtávú vasút végállomásánál van. Igazi kirándulólhely, szép réttel, patakkal. Egy hatalmas táblán az Erdő fohásza.

A ház néhány ablakának üvegeit kiverték. Az egyik emeleti szoba bejárati ajtajának biztonságosan gondolt ajtózárát pedig felfeszítették. A szobában a félig elfogyasztott szendvicseket szétdobálták.

Peskő-ház

Számomra kedves kulcsos házak egyike, ahol sok hétvégét és szabadságot is eltöltöttem egyedül és barátaim társaságában. A kevésbé járt, piros szalag jelzés mentén, a patak mellett elhelyezkedő ház egyfajta bázisállomás volt, sok jó túra kiinduló és érkező pontja. A szórakozás mellett a karbantartási munkákban is volt részem bőven. Talán emiatt bőszt fel a ház jelenlegi állapota, mert a természetes romlás mellett, az alkalmi „turisták” tovább rombolják e jobb sorsra érdemes házikó állagát.

Az összes ablaküveg ki van törve, a cseprezést megbontották. A bejárati ajtót védő vasrácsot elvitték, az előtér deszkáival tüzeltek. Még az erdész címer is kellett valakinek. Az ablakon át benézve a belső térbe a kintinél is szomorúbb a látvány.

Ezt a masszív erdész-zárat nem tudták leverni. A külső védőrácsból megszabadított bejárati ajtó zárva maradt.

Ötletben nincs hiány. Ha az ajtón nem, akkor az ablakon át irány a belső tér. Az ablakrácsot nem lehet kivenni. Akkor próba a tetőn keresztül. Sajnos a behatolás ebből az irányból sikeres volt. A belső padlásfeljárót már könnyedén ki lehetett nyitni. Távozás után a helyreállítás elmaradt.

Az alábbi eset nem függ össze a bakancsos vandálokkal, de jellemző a mai viszonyokra. Van egy remek fekvésű pihenő. Csendes, közútról igen jól megközelíthető kulcsosház. Kiválóan alkalmas üdültetésre. Ezért a tulajdonos erdészlet meghatározott időre, üzemeltetésre kiadta egy magánvállalkozónak, aki kb. 850 ezer forintot költött a ház felújítási munkáira. Amikor az üzlet beindult, a tulajdonos szerződést kíván bontani. A vita napjainkban is tart.

Távol áll tőlem, hogy bárkit is elriasszak a „menedékházak” projektektől. Ellenkezőleg. Az a véleményem, hogy azokat a házakat, amelyek számunkra megfelelő, a távlati céljainkat szolgálhatja, meg kell mentenünk a pusztulástól. Mivel a fény mellett mindig ott az árnyék, már a tervezéskor ajánlatos bekalkulálni a védelmi megoldásokat.

Nagy Péter

Kísért a múlt

A legutóbbi számban Köves Gyula (KEE) jóvoltából, a tátrai eseményekre fókuszálva, szemelvényeket közlünk az MKE történetéből. Ezzel megalapozva egy múltunkban kutakodó cikksorozat elindítását. Következő írásunkban Szabó Zoltán (MKE) szűkebb hazánkban vizsgálta a turizmus történelmi eseményeit. Az Egerhez közeli Várkút ismerős tagtársaink számára, hiszen a tavaly decemberi évzáró közgyűlés helyszíne volt.

Várkút turista történetéről

A Magyarországi Kárpát Egyesület 1873-as megalakulásához képest annak az Egri Osztálya 1891-ben jött létre (1934-ben újraalakult). Ezt követte a Magyar Turista Egyesülethez (MTE, 1891) a Miskolci Atletikai Kör turista-szakosztályaként a Borsodi Bükk Egylet (Miskolc, 1892) csatlakozása, melynek híradásai a Turisták Lapjában jelentek meg. Az MKE putnoki csoportja már a területi elcsatolásokat követően alakult (1922), amikor felértékelődtek a megmaradt, csonkahazai túraterületek.

A Természetbarátok Turista Egyesülete (TTE) a bécsi székhelyű Turistenverein die Naturfreunde ösztönzésére a pozsonyi csoport 1907-es létrejöttét követően 1910-ben alakult meg országos szervezatként, főként a szociáldemokrata munkásság turistaszervezeteként. Az egri csoport még a világháborút megelőzően, 1912-ben megalakult.

A várkúti turistaházak egy korabeli képeslapon

Munkásságukról az 1911-től kiadott „Természetbarát” tájékoztatót.

Ezek a csoportok kezdték el és végezték a Bükk feltárását, terjesztették az itt élők között a turistaság eszméit, értékeit. Turistautakat jelöltek és tisztítottak, védkunyhókat és menedékházakat építettek, és ekkortól indult meg a források foglalása is.

A tájak fényképezése, filmzése révén nemcsak írott lapokról, építményekből ismerjük munkájukat: például Magaziner Pál és Kővágó Ferenc magashegyi oktatófilmje a barcelonai nemzetközi filmpályázaton kategóriájának I. díját nyerte el. És persze túráztak, rendületlenül: 1934-ben csak a budapesti osztályok 614 (!) hivatalos, meghirdetett túrát tettek, 7200 résztvevővel.

A sísport is erősen tért hódított: a sítelést sítalpakon űzött turistaságnak tekintették, a versenyzést oktatóeszköznek a magasabb szintű sítudás megszerzésére, a csoportok és tagjaik ambícióinak felkeltésére. Hasonlóképpen terjedt el a vizituraság is.

Az MKE Egri Osztályának megszervezésének eszméjét Bartalos Gyula, Kandra Kabos, Maczki Valér és Zalár József vetették fel. Az osztály életének új lendületet adott 1898 körül a Szepesófalváról Egerbe települt törvényszéki bíró, Phillippi

Ödön, aki korábban az MKE Magura Osztályát is megszervezte.

Az egri osztály főként a Várhegy környékét karolja fel, amely szépsége, hívogató jellege mellett megfelelt a kor történeti-kulturális ideájának is. 1898-ban sétautat épít az Egeden át, az egri érsekség (!) támogatásával kétszobás menedékházat emel.

A századfordulón verandás faházat épít a Várhegyen a Vár-kút közelében, a következő évben kiépíti a Tiba-kút—Bíróné-rétje—Várhegy—Felsőtárkány utat.

Philippi Ödön visszavonulása után a lelkesedés, a szervezettség alábbhagy. A megindult gyűjtés ellenére ekkor még nem épül meg a nagy álom, az egedi kilátó. Az osztály élete lassan elhal.

A Természetbarátok TE egri csoportja 1929-ben a Várhegy mellett, a Nagy Tiba aljában menedékkunyhót létesített. A második várkúti menedékházat (Isaák Gyula Menedékház) az MTE Egri Bükk Osztálya építette 1925-ben, négy évvel később kilátót emel (Szmrecsányi-kilátó), 1934-ben pedig a meglévő menedékház mellé új, emeletes, négyszobás üdülőházat épít, a Vár-kutat újra foglalja, az utat kocii úttá szélesíti. A Várhegy fokozatos beépülésével alakult ki a település részsé váló Várkút, és vált a Várhegy – elsősorban az egriek számára – maga is fogalommá. Olyan hely, amely ma is igen alkalmas arra, hogy kedvező kiindulási pont legyen a Bükk déli részének bebarangolásához.

A Magyarországi Kárpát Egyesület megszaporodott egri tagjai 1934-ben újra szervezetté, osztállyá tömörültek. Első alkotásuk a Várkút alatti Kánya-patak szépen kiépített völgyében fakadó Attila-kút foglalása 1935-ben. A forrás előtti tavacskában – igazi attrakcióként – telepített díszhalak úszkáltak.

Az Attila-kút

Az impozáns kútházba foglalva ma is az MKE jelvényével díszített emléktábla hirdeti ennek tényét. Sajnos a jó állapotú kutat csúfítja, hogy az emléktábla kis területen, de csorbult. Szép lenne, ha jövőre – nyugdíjassá váló korára is tekintettel – ügyes kezek által megfiatalodhatna. Ugyanígy a vele minden bizonnyal egykorú, tőle néhány száz méterre észrevétlenül megbúvó István-forrás is igazítást, takarítást kíván. Fentebb, már majdnem a Várkútnál, a réti pihenőnél a Szent László-forrás pedig csak husángokkal „foglalt”.

Szabó Zoltán

Az Attila-kút díszes emléktáblája. Javítása a KEE ezévi tervében, de pénzügyi okok miatt, jövőre halasztva.

A szerkesztő kiegészítése:

(Megjelent a Turisták Lapja 1929. szeptember-október számában, írta Paulitsek Géza – változatlan közlés)

A várhegyi kilátótorony felavatása

Bensőséges ünnepség keretében adta át Egrri Bükk Osztályunk a Várhegyen épült 12 méteres kilátótornyot és a kibővített menedékházat szeptember 8-án rendeltetésének. Reggel nagy csoportokban vonult fel a felavatás helyére a város közönsége, úgy, hogy mikor az ünnepség kezdetét vette, mintegy 300 főnyi résztvevő gyűlt össze a Várhegy aljában, hol Matuszka Mihály apátkanonok plébános ünnepi misét mondott.

A mise alatt az Egrri Koszorús dalkör és a „Bornemissza-Cserkészek” zenekara felváltva egyházi ének-, illetve zeneszámokat adtak elő. Mise után kigyózzva vonult fel a nagyközönség a Várhegy csúcsára, a torony felavatásának helyéhez, hol Matuszka apátkanonok felszentelte a dr. Szmrecsányi Lajos egri érsekről elnevezett kilátót. A felszentelés után dr. Szabó Oszkár, az Egrri Bükk Osztály ügyvezető alelnöke magas szárnyalású beszéd keretében vette át és adta át azt rendeltetésének. Beszédében köszönetét fejezte ki mindazoknak, kik a torony felépítését, illetőleg a menedékház kibővítését lehetővé tették, de különösen dr. Szmrecsányi Lajos egri érseknek, ki a telkek és a kilátóhoz szükséges faanyagának adományozásával tette lehetővé, hogy a hosszú idő óta tervezett messzelátó elkészülhetett. Utána Paulitsek Géza a Magyar Turista Szövetség és Egyesületünk nevében mondott üdvözlőt. A felavatási aktus befejezése után a közönség szünni nem akaró kitartással szemlélte a kilátóról nyíló panorámát, miatt a Bornemissza-cserkészek zenekara tértzenét adott. Majd a menedékház előtt elterülő rétségen ütött táborn a vígkedélyű turistasereg, hol késő esti órákig maradt együtt kedélyes hangulatban.

A szerkesztő további kiegészítése:

(Sándor András szerkesztette Bükki Nemzeti Park c. könyv alapján)

1945: A felszabadult természetjárás

Visszatérve a várkúti házak történetéhez, 1949-ben államosították és átadták azokat a Turistaházakat Kezelő Vállalatnak.

Az érdektelen, hanyagul gazdálkodó szervezet, – akinek a természetjáró csak „bakancsos csöcselék”-nek számított, elmulasztotta a házak elemi gondozását.

A régi és az új turistaházak annyira tönkrementek, hogy a kezelő vállalat az 1970-es évek elején, bontási anyagként akarta értékesíteni. Ekkor az egri természetjárók, köztük Martus Ferenc vállalták a házak megmentését. Majd ahogy ilyenkor lenni szokott, a rendbetett és jól működő menedékházat Eger város egy vendéglősnek bérbeadta.

A II. világháború utáni erőszakos megszüntetését követően a Magyarországi Kárpát Egyesület 1992-ben alakult újjá Budapesten. Ezt követően sorra alakultak vidéki szervezetei, 1998-ban az Egri Osztály is.

A rendszerváltást követően, – az ismert kárpótlási rendelkezések miatt, a jogutódok nem kapták vissza az elvett ingatlanokat. Az államosított turistaházak önkormányzati tulajdonba kerültek. Így az önkormányzat élvezte a bérleti díj hasznát. Pedig a rablott holmi visszajár a jogos tulajdonosának.

A turistaházak napjainkban. Előtérben az Isaák Gyula-féle ház. A jelenlegi bérlő szívügyének tekinti a feladatát. Az üzleti elvárások mellett odaadóan fejleszt, korszerűsít, karbantart, üzemeltet, sőt útbaigazítja a kirándulókat.

Változatlan formában közzétesszük a legutóbbi, sorban a XVIII. közgyűlés jegyzőkönyvét. Helytakarékosságból annyi tömörítéssel, hogy a részletes szavazati statisztika elmarad, mivel a határozati javaslatok egyhangúlag lettek elfogadva.

Jegyzőkönyv

amely készült a Magyarországi Kárpát Egyesület 2004. év április hó 25. napján tartott XVIII. Közgyűlésén.

A közgyűlés helyszíne:

Szövetségek Székháza I. em. tárgyaló

Budapest XIV., Dózsa György út 1-3.

A közgyűlés időpontja:

2004. április 25. 10 óra

Jelen vannak:

Jelenléti ív szerint.

Napirend előtt:

I. Szavazás a közgyűlés tisztségviselőire

(*ea.: Lebotzky Gyula titkár*)

A közgyűlés levezető elnöke:

Jeszenszky Géza

Jegyzőkönyvvezető:

Bánhidi Attila

Jegyzőkönyv-hitelesítő:

Csordás Ágnes

II. Határozatképesség megállapítása (*ea.:*

Lebotzky Gyula titkár)

2003. évi taglétszám a közgyűlés kezdetén:

166 fő

Jelenlévők száma: 27 fő (tag)

Szavazatok megállapítása:

a.) Egyéni szavazatok 7

b.) Családi szavazatok 8

c.) Csoportos szavazatok 65

ebből

Pestkörnyéki Kárpát Egyesület 40

Kárpát Egyesület, Miskolc 10

Kárpát Egyesület, Eger 15

Összes szavazati szám (100 %): 80

A levezető elnök bejelenti, hogy a közgyűlés nem határozatképes, ezért azt az Alapszabályban és a közgyűlési meghívóban foglaltak szerint 10.30 órai kezdettel, megismételt jelleggel kell megtartani.

10.30 órakor a közgyűlés – a kiküldött meghívóban szereplő napirendi javaslattal meg egyezően - egyhangúlag elfogadja az alábbi napirendi pontok megtárgyalását.

Napirend:

1. Az elnökség beszámolója a XVII. Közgyűlés óta eltelt időszakról.

2. A felügyelő bizottság beszámolója a 2003. évről.

3. A 2003. évi közhasznúsági beszámoló elfogadása.

4. Tagrevízió (az egy évnél régebben tagdíjat nem fizettek törlése).

5. Javaslat az Alapszabály módosítására.

6. Tisztújítás.

7. *Határozat a Kárpát Koszorú Nemzetközi Túramozgalom 2004. évi gerincvándorlásának lebonyolításáról.*

8. A 2004. nyári bel- és külföldi rendezvények és túrák áttekintése, előjelentkezés az egyes programokra.

9. Egyebek.

1. napirendi pont

Az elnökség beszámolója a XVII. Közgyűlés óta eltelt időszakról (*ea.: Jeszenszky Géza elnök*).

Az elnök beszámolójában felsorolja mindazon külső és belső nehézségeket, amelyek a továbbfejlődés akadályát jelentik. Az egyesület jövőjére nézve vízváltástól kezdve nevezve a május 1-jétől szeptember közepéig zajló Kárpát Koszorú gerincvándorlást, minthogy az elnökség húzó emberei kizárólag erre készülnek, így az MKE-ben más tevékenységek nem folynak, csak egyes tagszervezetekben.

Dr. Király Gabriella ügyvezető alelnök felajánlja lemondását, minthogy munkahelyi leterheltsége belátható ideig nem teszi lehetővé az ügyvezetői típusú feladatellátást, az elmúlt hónapok működési zavarait pedig részben ez okozta (nem ment ki a Kárpáti Lapok, az 1 %-os felhívás, a tagdíj-befizetési csekk, új belépők tagsági igazolványai, a 2003. évi könyvelés egyes bizonylatai máig nem jutottak el a könyvelőhöz).

Lehotzky Gyula titkár tájékoztatást ad a Zöld 45 teljesítménytúra idej, jégtörés miatti meghíúsulásáról.

Mályi József alelnök beszámol a Magyar Sportturisztikai Szövetség tagjaként igénybe vehető lehetőségekről (klubnapok, tanfolyamok, közgyűlés számára helyiség biztosítása; UIAA egyéni tagság).

Csimáné Pócsa Anna a rendelkezésre álló anyag alapján vázlatos tájékoztatást nyújt a 2003. évi pénzforgalomról, hangsúlyozva, hogy valamennyi bizonylat átvételéig nem tudja lezárni a tavalyi évet és elkészíteni a mérleget.

Határozati javaslat: A közgyűlés az elhangzott elnökségi beszámolót elfogadja, egyúttal úgy határoz, hogy a vonatkozó jogszabályi feltételek teljesítése érdekében május 31-ig rendkívüli közgyűlést hív össze a 2003. év lezárásával kapcsolatos kötelezettségek teljesítése céljából.

2. napirendi pont

A felügyelő bizottság beszámolója a 2003. évről (ea.: *Varga Ferenc fb. elnök*).

A felügyelő bizottság elnöke tájékoztatja a közgyűlés résztvevőit, hogy a 2003. év lezárásával kapcsolatos feladatuknak önhibájukon kívül nem tudtak eleget tenni, minthogy semmiféle anyagot nem kaptak. Egyben felhívja a jelenlévő ügyvezető alelnököt és gazdasági vezetőt a könyvelés sürgősséggel történő elkészítésére, hogy az 1. pontban említett rendkívüli közgyűlésen beszámolási kötelezettségüknek eleget tehesse.

Az elnök bejelenti, hogy az elhangzottak értelmében ezt a napirendi pontot az 1. pontban említett rendkívüli közgyűlésre kell halasztani.

3. napirendi pont

A 2003. évi közhasznúsági beszámoló elfogadása (ea.: *Jeszzenszky Géza elnök*).

Az elnök bejelenti, hogy az előbbieken elhangzottak értelmében ezt a napirendi pontot szintén az 1. pontban említett rendkívüli közgyűlésre kell halasztani.

4. napirendi pont

Tagrevízió (ea.: *Lebotzky Gyula titkár*).

A titkár bejelenti, hogy a tagrevízió elmúlt években bevált gyakorlata most azért nem folytatható le, mert az 1. pontban jelzett okok miatt a fizetési felszólítás és a csekk nem került kiküldésre. Idén a tagrevízió lefolytatása nem célszerű, mert a rendkívüli közgyűlésig hátralévő idő igen kevés, a decemberi évváró közgyűlésen pedig már felesleges ezt lefolytatni, hiszen a tagrevízió az évi tavaszi közgyűlések állandó napirendi pontja.

Határozati javaslat: A közgyűlés a 2004. évben nem tűzi napirendjére a tagrevíziót.

5. napirendi pont

Javaslat az Alapszabály módosítására (ea.: *Jeszzenszky Géza elnök*).

Az elnök a közgyűlési meghívóval együtt kiküldött, elnökség által jegyzett tételes szöveg módosítási javaslatokról megnyitja a vitát. A szerteágazó vita során számos javaslat merül fel, ezek közül a jelentősebbek:

- nincs szükség országos „vízfejre”, amikor minden jogi személy tagszervezetnek van saját elnöksége;
- kis létszámú, rátermett, budapesti elnökség mellett legyen az aktív vidékieket is bevonó választmány;

- csak független vezetőktől várható el, hogy újabb tagszervezetekkel gyarapítsák a MKE-t.

A konszenzus nélküli vita eredményeként az elnök az elnökség nevében visszavonja a javaslatot és jelzi, hogy a decemberi évről közgyűlésre – az addig lefolytatott egyeztetések alapján – új javaslatot nyújt be.

6. napirendi pont

Tisztújítás.

Az elnök az 5. napirendi ponttal összefüggésben, továbbá tekintettel arra, hogy a 2002. decemberében megválasztott elnökség még nem töltötte ki a kétéves mandátumát, ezért a napirendi pontot javasolja törölni.

Határozati javaslat: A Közgyűlés a tisztújítást az alapszabály-módosítással együtt a 2004. téli közgyűlésre halasztja.

7. napirendi pont

Határozat a Kárpát Koszorú Nemzetközi Túramozgalom 2004. évi gerincvándorlásának lebonyolításáról (ea: *Vámos László alelnök*).

Az alelnöki tájékoztató főbb megállapításai:

- az állandó csapatot 5 magyar és 1 román magashegyi túrázó adja;
- a heti buszmozgatás nem finanszírozható, 10 fő alatt saját járművekkel történik az oda- és visszaszállítás, esetenként csak Bp. – Kolozsvár között, onnan a szponzor ATTA cég csomagszállító járművével lehet tovább utazni;
- az ukrán-román határt a román oldalon járja végig a csoport, ehhez 30 nappal előtte névsor kell;

- az itthoni kizárólagos kapcsolattartó: Reszegey Ágnes;
- az önköltséges szervezés véglegesített tételi:

- egyszeri szervezési díj: 4.000 Ft,
- napi túravezetési díj: 800 Ft.

Határozati javaslat: A Közgyűlés a MKE anyagi lehetőségeit figyelembe véve a 2004. évi Kárpát Koszorú gerincvándorlás lebonyolítására – a szokásos elszámolási feltételek mellett – 300.000 forint azonnali támogatást biztosít, egyidejűleg tudomásul veszi, hogy a PKE is hasonló összeggel járul hozzá a túrához.

8. napirendi pont

A 2004. nyári bel- és külföldi rendezvények és túrák áttekintése, előjelentkezés az egyes programokra.

Határozati javaslat: A rendezvénynaptár összeállítását az elnökség végezze el és a Kárpáti Lapok következő számában tegye közzé.

9. napirendi pont

Egyebek.

Egyebek nem lévén, a levezető elnök a Magyarországi Kárpát Egyesület XVIII. Közgyűlését 14.10 órakor berekeszti.

k. m. f.

jegyzőkönyvvezető,
a közgyűlés levezető elnöke,
jegyzőkönyv-hitelesítő aláírásával.

Impresszum:

Magyarországi Kárpát Egyesület, <http://www.karpategyesulet.hu>
Szerkesztette: Nagy Péter, E-mail: peter.nagi@axelero.hu